

פלאי התורה

♦ הפלאות המדהימות ביותר מכל פלאי תבל ♦

בס"ד ≈ גליון ס"ב ≈ פרשת תרומה ≈ שבוע ז' דשוכבים, ת'הא ש'נת פ'לאות ב'תורה, חודש אדר א' - שמרבים בו בשמחה

נושא השבוע - חידות נפלאות בהלכות "צדקה".

הקשר לפרשה - כתוב בפרשה (כ"ה, ג') "וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת". והרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א ועוד צדיקים פירשו, דזהב כסף ונחשת, מרמזים על ג' סוגי אנשים שנותנים צדקה, שכל אחד מהם נותן הצדקה במצב שונה. זה"ב ר"ת - ז'ה ה'נותן ב'ריא. כס"ף ר"ת - כ'שיש ס'כנה פ'ודה. נחשת ר"ת - נ'תינת ח'ולה ש'אמר ת'נו. והדרגה המובהרת - זה מי שנותן צדקה כשהוא בריא.

פלאי הפרשה והמועדים

פלאי פלאים של חידות נדירות בעניני פרה"ש והמועדים

חידוד א' - נפסק בשו"ע (יו"ד סימן רנ"ז סעיף ט') שאסור לאדם לתת את כל הצדקה שלו לעני אחד. איך יתכן, שאדם כן מחויב לתת את כל הצדקה לעני אחד?

תשובה: מדובר באופן שאביו הוא עני - דאז הוא מחויב לתת לאביו את כל דמי הצדקה שיש לו, ולא יתן חלק מהכסף לעניים אחרים, משום שאביו קודם לפני כל העניים (כ"כ בשו"ת חתם סופר יו"ד סימן רכ"ט וסימן רל"א). ובספר פסקים ותשובות (יו"ד סימן ר"מ אות כ"ב) מביא משו"ת שבט הלוי (ח"ה סימן קל"ה אות ד') שכתב - שאביו קודם בכל הצטרכותו אפילו אם יש עני הזקוק ללחם ומים. עוד כתב בספר הנ"ל (שם) - כאן המקום לעורר במה שמצוי שהבנים תורמים למוסדות שונים ואינם נותנים להורים העניים אשר מתפלשים בעניים, והוא איסור גמור מן הדין.

חידוד ב' - איך יתכן, אדם שיש לו כסף ורוצה לתת צדקה, ואעפ"כ אסור לו על פי דין לתת צדקה?

תשובה: מדובר באופן שחייב כסף לאנשים, דאז אסור לתת לו צדקה, וכדאיתא בספר חסידים (סימן שצ"ז) - אדם שחייב לאחרים ממון ואין לו משלו לא יקנה ספרים ולא יתן צדקה ולא ישכיר סופרים ולא יתן נרות לבית הכנסת, ועל זה נאמר (ישעיה ס"א, ח') שונא גזל בעולה (וע"ע בספר חסידים סימן תנ"ד), והו"ד להלכה, בברכי יוסף (סימן רנ"א אות ג'), ובפלא יועץ (פרק הצדקה והמעשר), ובשו"ת שבט הלוי (ח"ז סימן קצ"ה). והחיד"א בספר דבש לפי (ערך צ' אות ט') פירש בזה בדרך צחות, בפרוע פרעות בישראל - דהיינו שפורע חובותיו, אזי בהתנדב עם - שיכול לתת צדקה.

חידוד ג' - נפסק להלכה (רמ"א יו"ד סימן רמ"ט ס"א) - המזבז (לצדקה) אל יבזז יותר מחומש שמא יצטרך לבריות, והמקור להלכה זו במסכת כתובות (דף נ'). איך יתכן, כמה אופנים, שמותר לתת לצדקה יותר מחומש?

תשובה: יש בזה הרבה אופנים, ונפרט חלק מהם. אופן א' - לפני מותו, יכול אדם ליתן כמה שירצה (כ"כ הרמ"א שם). אך י"א - דגם אז לא יתן יותר משליש מנכסיו (פרי מגדים במשבצות זהב או"ח סימן תרנ"ו סק"ב, חידושי רע"א יו"ד שם). אופן ב' - מי שחטא ולא תיקן נפשו עדיין, פשיטא דלא גרעה רפואת הנפש מרפואת הגוף שאין כסף נחשב וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו, ולכן יכול ליתן יותר מחומש, ומה שאמרנו אל יבזז יותר מחומש - זה דוקא כשלא חטא או שתיקן נפשו בסיגופים ותעניות (כ"כ הבעל התניא אגרת הקודש פרק י'). אופן ג' - מי שהוא ותרן בטבעו, יכול ליתן יותר מחומש, ומה שאמרנו המזבז אל יבזז יותר מחומש - נאמר רק לקמצן מטבעו וגזול נפשו וטבעו ומחסר ממונו בשביל השם יתברך, וזה מדויק ממה שנקטו חז"ל הלשון 'המזבז' (ולא אמרו 'הנותן') - שהוא מלשון גזל וביזה, והבעש"ט הק' - היה נוהג לתת יותר מחומש, וכששאלוהו - הרי חז"ל אסרו לתת יותר מחומש, השיב - שזה נאמר רק למי שאינו נותן בשמחה והוא כמו גזול לנפשו, אבל מי שנותן בשמחה ויש לו תענוג מזה אין שיעור לדבר (כ"כ בבעש"ט עה"ת פר' ראה, אות ט' - י'). אופן ד' - מי שלבו בטוח שהשם יתברך יתן ויחזור ויתן, וירע לבבו בתתו צדקותיו, יכול ליתן מה שירצה, ולא אמרו המזבז אל יבזז יותר מחומש - רק במי שסובר שבזז את עצמו (כ"כ בבעש"ט עה"ת שם אות י"א). ועיין עוד בספר הנפלא 'פסקים ותשובות' (יו"ד סימן רמ"ט סעיף א' אות ב') שמביא עוד אופנים שכתבו הפוסקים דמותר ליתן לצדקה יותר מחומש.

חידוד ד' מהגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל - ידוע שהקב"ה כל יכול, ואילו האדם הוא מוגבל ואין בידו לעשות הכל, איך יתכן, דבר מסוים שהקב"ה אין יכול לעשות, ואילו האדם כן יכול לעשותו?

תשובה: לתת צדקה עבור העני 'בלי לדעת למי הוא נותן' והעני גם לא יודע ממי הוא מקבל, זהו הדרגה השניה בחשיבות מהשמונה מעלות שיש בצדקה (רמב"ם הלכות מתנת עניים פרק י' הלכה ז' - ח', ובטור ושו"ע יו"ד סימן רמ"ט סעיף ו' - ז'), וזה יכול לעשות רק האדם, אבל הקב"ה אין יכול לתת צדקה בלי לדעת למי הוא נותן (ספר רבי יעקב אומר, ח"א ערך 'צדקה').

- למבחר התוכניות והדרשות המרתקות לחודשי אדר, ולרגל סיום סדר מועד ומשנה ברורה - עיינו בעמוד הבא !!!
- לשמיעת חיזוק היומי בלימוד התורה מטובי המגידים והמשפיעים - ניתן להאזין לקו 'כח התורה', 02-3024266

הגילוי המפתיע – מה שוחחו גלי הים ביניהם, והנלמד מזה

איתא באבות דרבי נתן (ג', ט') – מעשה בחסיד אחד שהיה רגיל בצדקה, פעם אחת הלך וישב בספינה, בא הרוח וטבע ספינתו בים, ראוהו רבי עקיבא ובא לפני בית דין להעיד על אשתו להנשא. עד שלא הגיע עת לעמוד – בא אותו האיש ועמד לפניו. אמר לו – את הוא שטבעת בים. אמר לו – הן. ומי העלך מן הים? אמר לו – צדקה שעשיתי היא העליתני מן הים. אמר לו – מאין אתה יודע. אמר לו – כשירדתי למעמקי מצולה שמעתי קול רעש גדול מגלי הים, שזו אומר לזו וזו אומר לזו, רוצו ונעלה את האיש מן הים שעשה צדקה כל ימיו. באותה שעה, פתח רבי עקיבא ואמר – ברוך אלוקים אלוקי ישראל שבחר בדברי תורה ובדברי חכמים, שדברי תורה ודברי חכמים קיימין הן לעולם ולעולמי עולמים שנאמר (קהלת י"א) שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו, ועוד כתוב (משלי י') – וצדקה תציל ממות. ויש לציין מש"כ בזה"ק (פר' וירא, דף ק"ט.) דברים נוראים בענין זה – כל בר נש דאיהו צר עינא לגבי מסכנא (= כל מי שהוא צר עין כלפי עני), יאות הוא דלא יתקיים בעלמא (= ראוי הוא שלא יתקיים בעולם), ולא עוד אלא דלית ליה חיים בעלמא דאתי (= ולא די בזה, אלא שגם אינו נהנה מאור החיים בעוה"ב), וכל מאן דאיהו וותרן לגבי מסכנא (= כל מי שהוא וותרן כלפי העני). יאות הוא דיתקיים בעלמא, ויתקיים עלמא בגיניה, ואית ליה חיים ואורכא דחיי לעלמא דאתי (ראוי הוא שיתקיים בעולם, ושהעולם יתקיים בזכותו, ויהנה מאור החיים בעולם הבא, ויזכה לתוספת חיים בעולם הבא) ע"ש.

התשובה המפתיעה – של הרה"ק רבי יצחק מבראדישוב זיע"א למנהלי העיר

בספר הנפלא 'מעדנים לנפשך' (ח"ג שער 'צדקה וחסד' פ"א) מובא סיפור נפלא על הרה"ק רבי לוי יצחק מבראדישוב זיע"א – כשנתקבל לאב"ד בבראדישוב, התנה עם מנהלי העיר שלא להטריחו על כל אסיפה מאסיפת הקהל, רק כאשר ירצו לתקן 'מנהג חדש' שיקראוהו, אבל על 'דבר ישן' בל יטריחוהו, ויהי היום ויתאספו מנהלי העדה להנהיג מנהג חדש ותקנה חדשה בעיר, והיא – לבל יניחו את העניים לסבב על פתחי נדיבים, רק ינתן להם הספקה מקופת הקהל בכל חודש, לתקנה החדשה הזו קראו גם לרבם, כאשר שמע הרה"ק מבראדישוב את דבר התקנה החדשה, אמר להם – אחיי, הלא כבר בקשתי ממכם כי על מנהג ותקנה ישנה לא להטריחני. אמרו לו, רבינו: הלא דבר חדש אנו עושים בזה. נענה הרבי ואמר – טועים אתם! לא חדשה הוא, מנהג עתיק יומין הוא מימי סדום ועמורה 'לא לתת לעניים לסבב על הפתחים', כידוע המעשה מאותה ריבה שהוציאה לחם לעניי, והלא ישן נושן הוא. דברים היוצאים מן הלב, נכנסו אל הלב ועשו את פעולתם ולא עשו תקנה נוראה זו.

הגילו הנורא – של הגבאי צדקה הרה"צ ר' דוד לייב שוורץ זצ"ל

בספר לקראת שבת מלכתא (פר' לך לך) מובא סיפור נפלא על הגבאי צדקה המפורסם הרה"צ ר' דוד לייב שוורץ זצ"ל – כדרכו בקודש הוא היה אוסף כסף באולמי שמחות עבור העניים והנוקמים. פעם אחת כשאסף כסף באולמי 'אור יהושע', כשהגיע לאחת השולחנות באולם והושיט את ידו שיתנו לו צדקה. הראשון ענה, איך האב נישט (= אין לי). רבי דוד לייב השיב כדרכו: זאלטס יא האבין (= שכן יהיה לך). גם השני אמר – אין לי. וגם הוא זכה מר' דוד לייב לאותה ברכה – שיהיה לך. כך השלישי, הרביעי, החמישי, השישי והשביעי. כל יושבי השולחן השיבו "אין לנו", או שהגיבו בתנועת התנצלות שמתפרשת כך. כשהגיע למי שישב בסוף השולחן – ההוא פתח את כיסו ולבו ונתן לר' דוד לייב סכום הגון. ואז המטיר עליו ר' דוד לייב ברכות רבות – שיזכה לתורה וליראת שמים, לחסידישקייט, לנחת וכו'. וסיפר אותן תורם – שמיד לאחר שנתן לו סכום הגון, ר' דוד לייב התקרב לשולחן הסמוך בחריצות, ואז התקרבתו אליו ושאלתי אותו בנימה של טרוניה – ר' דוד לייב, כל יושבי השולחן לא נתנו לך כסף, ודחו אותך בקש, ולהם הענקת ברכה לכסף – זאלטס יא האבין (= שכן יהיה לך), ואילו אני שנתתי לך כסף, לא בירכת אותי בכסף, אלא ברוחניות, מה פשר הדבר? ר' דוד לייב השיב לי – כשהתחלתי לאסוף כסף, אמר לי אחד מגדולי אוספי הצדקה בירושלים, לכל 'בעל צדקה' שהולך לקבץ ממון מתלוה מלאך, וכהשנתבע לתת מגיב "אין לי", המלאך עונה אחריו אמן, לכן אני מזדרז לברך 'זאלטס יא האבין' (= שכן יהיה לך), כדי שהאמן של המלאך יחול על ברכתי (או לפחות – גם על ברכתי), אבל אתה לא היית זקוק לכך, כי הרי נתת צדקה [ובמדרש רות (פ"ה) איתא – אמר ר' אבון, העני הזה עומד על פתחך, והקב"ה עומד על ימינו, אם נתת לו – זה שעומד על ימינו מברכך, ואם לאו – הוא עתיד ליפרע מאותו האיש שנאמר 'כי יעמוד לימין אביון'].

יבוא פיזר ויכפר על פיזר

כתב בדרשות חתם סופר (ח"א דף ל"ז) – אותן ישראל המתפנקים במותרות גם כן, מכל מקום, כשפיזר נתן לאביונים, יבא פיזר ויכפר על פיזר.

מבחר תוכניות והרצאות – לחודשי אדר ולכבוד סיום סדר מועד וסיום המשנה ברורה !!!

- תוכנית "פלאי הפורים" – חידות נדירות ומרתקות בהלכות פורים ובמסכת מגילה, לרגל ימי הפורים הבעל"ט.
- תוכנית "פלאי הכסף והצדקה" – פלאי פלאים של חידות ועובדות ואימראות מרתקות בעניני כסף, ובכחם ומעלתם של גבאי צדקה. מתאים במיוחד לשיבות ותתי"ם וארגוני חסד הרוצים להעניק "כח והתלהבות" למתרימים בימי הפורים הבעל"ט.
- תוכנית "פלאי השמחה" – עצות נפלאות לריבוי השמחה בחודשי אדר בכלל ובימי הפורים בפרט, ושיהא גם שמחה פנימית.
- תוכנית "פלאי סדר מועד" – לרגל סיום מסכתות הש"ס מסודר מועד במסגרת לימוד הדף היומי ע"י רבבות עמך בית ישראל.
- תוכנית "פלאי המשנה ברורה" – לרגל סיום ספרי המשנו"ב במסגרת לימוד עמוד היומי בהלכה ע"י רבבות עמך בית ישראל.

לפרטים נוספים ולהזמנות – ניתן לפנות למזכיר המכון – 058-3275596

© כל הזכויות שמורות + אין לסמוך "הלכה למעשה" מהחידות

העלון נכתב ונערך ע"י הרה"ג ר' דוד נתנאל שוורץ שליט"א, מח"ס "יד המשפט" ומג"ש בישי"ג "אהל התורה – סאסוב".
לתרומות/הערות/הארות כעניני הגיליון ניתן לפנות למכון "פלאי התורה" רחוב רבי יהודה הנשיא 19/10, אשדוד,
טלפון – 0527156981, פקס – 15388556981, מייל – DN0527156981@GMAIL.COM

להזמנת מבחר תוכניות של "פלאי התורה" במרחבי הש"ס והפוסקים, [ניתן להזמין תוכנית על כמה מסכתות ומקצועות שונות ביחד], מצגות "פלאי התורה", דרשות נלהבות ומפליאות מהרב שוורץ שליט"א.

לפרטים נוספים ולהזמנות, ניתן לפנות להרב חיים מנדל: 058-3275596